

УДК 35.078:681.518 (477)

Васильців Т. Г.,

д.е.н., проф., професор кафедри фінансів, кредиту та страхування, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Лулак Р. Л.,

д.е.н., доц., доцент кафедри економіки, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Штець Т. Ф.,

аспірант, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ОБҐРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ НАПРЯМІВ, ЦІЛЕЙ ТА ЗАХОДІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОТЕНЦІАЛУ ІТ-СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

***Анотація.** У статті обґрунтовано важливість ІТ-сектору на сучасному етапі розвитку економічних відносин та його стратегічне значення у забезпеченні макроекономічної стабільності держави. Надано характеристики системі внутрішнього ринку та процесам, що обумовлюють її залежність від інформаційних технологій. Виділено місце України у рейтингу цифрової конкурентоспроможності Міжнародного інституту управлінського розвитку та передумови, які його визначили. Обґрунтовано актуальність стратегічних заходів у забезпеченні формування та розвитку інформаційного суспільства. Запропоновано інструменти і заходи щодо реалізації потенціалу ІТ-сектору в Україні та на основі яких сформовано перелік стратегічних напрямів та цілей державної політики в аналізованій сфері.*

Ключові слова: ІТ-сектор, економіка України, державна політика, внутрішній ринок, інформаційне суспільство.

Vasyl'tsiv T. H.,

Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of the Finance, Credit and Insurance, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Lupak R. L.,

Doctor of Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Shtets' T. F.,

Postgraduate, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

SUBSTANTIATION OF STRATEGIC DIRECTIONS, GOALS AND ACTIONS OF THE STATE POLICY FOR IMPLEMENTATION OF IT- SECTOR POTENTIAL OF UKRAINE'S ECONOMY

***Abstract.** The article substantiates the importance of the IT-sector at the present stage of development of economic relations and its strategic importance in ensuring the macroeconomic stability of the state. The characteristics of the internal market system and the processes that determine its dependence on information technologies are given. Ukraine has been ranked in the International Digital Competitiveness Index of the International Institute for Management Development and the preconditions that have determined it. The relevance of strategic measures in ensuring the formation and development of an information society is*

substantiated. The tools and measures for implementation of the IT-sector potential in Ukraine are proposed and on the basis of which the list of strategic directions and goals of the state policy in the analyzed sphere is formed.

Keywords: IT-sector, economy of Ukraine, state policy, domestic market, information society.

DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2018-23-10>

Постановка проблеми. Сучасна еволюція світового господарства, а також ринкових та суспільних відносин в усіх економіках світу підтверджують високу вагомість і часто незамінність інформаційних та інтернет-технологій, процесів інформатизації. Це забезпечує активне зростання попиту на інформаційні технології, які являють собою сукупність методів, процесів і засобів, інтегрованих у систему економічних інтересів користувачів інформації. Все більше зростає значимість інформаційних технологій у контексті збільшення ВВП та національного доходу держави, інноваційного розвитку галузей реального сектору економіки, підвищення рівня зайнятості та якості життя населення. Таким чином ІТ-сектор є чинником ефективного функціонування та сталого конкурентного розвитку економічної системи держави, що й обумовлює важливість визначення стратегічних напрямів реалізації його потенціалу в контексті економічного розвитку України.

Варто відмітити, що сучасний стан економіки України підтверджує високу актуальність та поступове зростання залежності від застосування інформаційних технологій. Так, в національному господарстві сформувалися сприятливі макроекономічні передумови до розвитку інформаційно-технологічної сфери, їх масштабного впровадження у всі стадії суспільного відтворення. Відмітимо, що за останні роки економіці України вдалося вирішити низку принципово важливих завдань для переходу до стратегії проривного інформаційного та техніко-технологічного розвитку, а саме: 1) відновити зростання обсягів виробництва майже за всіма базовими видами економічної діяльності (у 2017 р. порівняно з 2016 р. економічне зростання галузі інформація та телекомунікація склало 4,6 %); 2) знизити інфляційні та курсові коливання (курсів середньомісячні коливання національної валюти упродовж 2018 р. не перевищували 8,0 %); 3) зменшити збитковість суб'єктів господарювання (подолано кризу збитковості у галузях професійної, наукової та технічної діяльності (у 2017 р. чистий прибуток перевищив 25,0 млрд грн), інформації та телекомунікації (2,0 млрд грн) та інших); 4) активізувати зовнішньоекономічну діяльність (у 2017 р. порівняно з 2016 р. зростання експорту товарів і послуг перевищило 9,0 в. п.) [3]. Водночас активний вплив глобальних тенденцій дедалі більше посилює залежність національної економіки від масштабного впровадження інформаційних технологій, що й визначає необхідність запровадження цифрових мереж, поширення безконтактної торгівлі тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концептуальні засади функціонування ІТ-сектору та його окремих аспектів висвітлено у працях

вітчизняних та закордонних науковців, зокрема Бабар С., Девіса С., Джінн У., Івахненкова С., Конноллі Т., Пітера У., Пономаренка В., Самчинської Я., Співаковського О. та ін. Проблеми державної політики реалізації потенціалу ІТ-сектору висвітлені у наукових працях С. Гнатюк, В. Гужви, М. Денисенко, Д. Дубова, О. Кириченко, П. Куцика, О. Ожевана, І. Рєвак, І. Сергієнка. Особливості економічних відносин визначають різні напрями розвитку ІТ-сектору. Щодо економіки України варто відмітити суттєве зростання значення ІТ-сектору в забезпеченні її стабільності та поступу. Відповідно, розроблення та реалізація програм реалізації потенціалу ІТ-сектору є одним із стратегічних завдань системи державної влади в Україні, вирішення якого повинно базуватися на обґрунтованих наукових рекомендаціях.

Постановка завдання. Метою статті є наукове обґрунтування стратегічних напрямів, цілей та заходів державної політики реалізації потенціалу ІТ-сектору економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Переваги застосування інформаційних технологій в забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки, у тому числі вітчизняних підприємств, сьогодні є очевидними, а їх вплив на виробництво продукції – радикальним і комплексним. Саме вирішення проблем реалізації потенціалу ІТ-сектору є головною запорукою забезпечення успіху державних реформ. Крім того, світовий досвід показує, що вихід з економічної кризи, яка породжує високу залежність внутрішнього ринку від імпорту, неможливий без використання інформаційних технологій. Тому в державній політиці варто передбачити комплекс стратегічних завдань інформаційно-технологічного характеру, зокрема такі, які б стосувалися створення умов для комерціалізації інновацій, розвитку ІТ-сектору та наукомісткого виробництва, поширення науково-виробничої кооперації, участі малого бізнесу в розвитку технологічних парків та бізнес-інкубаторів.

Інноваційно-технологічний прогрес вимагає від державних органів влади в Україні стимулювати вітчизняні суб'єкти реального сектору економіки до активного впровадження нових підходів до політики збуту та просування товарів. Йдеться про використання CRM-систем та брендінг-технологій, розповсюдження інформаційно-комерційних боксів, проведення мерджер-операцій. Так, завдяки CRM-системі можливо використовувати web-сервіси для налагодження інформаційних контактів із клієнтами і контрагентами, моніторингу соцмедіа, організації роботи call-центру. Інформаційно-комерційні бокси дозволяють забезпечити швидкий доступ покупцям до докладної інформації про обсяги товарів на складах та найближчі точки продажу, у тому числі

про нові товари, їх демонстрацію та замовлення. Водночас для посилення інформаційно-комунікаційного зв'язку з відвідувачами торгового залу варто встановлювати інтерактивні (віртуальні) промютери – екрани зворотної проекції у вигляді силуету людини. Такий пристрій дозволяє інформувати і продавати товари протягом усього дня, а також ефективно впливати на поведінку покупців. Актуальне значення при забезпеченні та підтриманні високого рівня лояльності споживача мають сучасні програмні засоби, зокрема при проведенні маркетингових досліджень (SPSS, БЕСТ-Маркетинг, ДА-система), моделюванні стану ринкового середовища (Marketing Expert, Anaplan), прийнятті маркетингових рішень (Manzana Loyalty, SQL Server, Dynamics NAV). Важливою є роль інформаційних технологій й у контексті інтелектуалізації товарно-грошових відносин. Зокрема, застосування технології self-checkout дозволяє покупцям, використовуючи банківські пластикові картки, самостійно без участі касира розраховуватися за покупки, технології ID Expert – інформувати про розподіл покупців у торговій залі, обсяги товарних запасів та необхідність їх збільшення в окремі проміжки часу [7, с. 102-109]. Тут від органів державного управління вимагається проявляти ініціативу в пошуку джерел фінансування та наданні організаційної підтримки в реалізації таких заходів. У підсумку вітчизняним підприємствам вдасться скоротити цикл продажу товарів, збільшити кількість успішних комерційних угод, налагодити індивідуальну роботу з партнерами та споживачами, швидко акумулювати необхідні обсяги маркетингової інформації, з вищою ефективністю проводити виразну й послідовну цінову політику.

Зауважимо, що покращенню структурних характеристик функціонування внутрішнього ринку значною мірою сприяє активізація логістичних потоків, розбудова і модернізація транспортно-складської та інформаційної інфраструктури. При цьому забезпечення розвитку транспортно-логістичних об'єктів є ефективним за умови створення інженерно-інноваційних систем, які передбачають оптимізацію фізичного переміщення товарно-матеріальних запасів, поліпшення інформаційних процесів логістичного управління, збереження оптимальних обсягів товарно-матеріальних запасів, синхронізацію логістичних процесів, покращання управління витратами під час впровадження логістичних нововведень. Водночас важливу роль у логістичних інноваціях відіграють інформаційні технології – програмні комплекси WMS (система управління складом), TMS (система управління транспортом), RFID (система управління логістичними потоками), ERP (система планування товарно-матеріальних запасів). Завдяки цьому вдасться безпомилково знаходити найбільш привабливі схеми популяризації та просування продукції, стандартизувати товарне складування в оптово-роздрібній мережі, забезпечити вищий рівень логістичного сервісу та якісніше впроваджувати системи моніторингу зміни тенденцій на внутрішньому ринку.

Враховуючи високу імпортозалежність внутрішнього ринку, перспективним для вітчизняних товаровиробників є застосування інформаційних технологій при створенні діагностично-аналітичних центрів активізації імпортозаміщувальної діяльності, що виконуватимуть функції моніторингу споживчих цін та контролю якості імпортованих товарів, а також аналізу ефективності реалізації інвестиційних проєктів, функціонування й розвитку імпортозамінного виробництва. При цьому діяльність таких центрів передбачає повну автоматизацію обліково-аналітичних процесів на підприємствах, налагодження електронного документообігу (внутрішнього та в єдиній інформаційній системі), дистанційне забезпечення передавання дослідно-маркетингової інформації. Саме завдяки створенню адекватної інформаційно-комунікаційної системи прийняття стратегічних управлінських рішень суб'єкти реального сектору економіки зможуть вдало адаптуватися до внутрішніх тенденцій на споживчому ринку, ефективно реалізовувати імпортозаміщувальні заходи, якісніше проводити інформаційно-аналітичні спостереження за динамікою конкурентних позицій імпортерів [5, с. 244-249; 6, с. 20-29; 10, с. 13-17].

ІТ-сектор попри економічні завдання виконує важливі завдання щодо становлення нового типу суспільства, зокрема у соціальній, політичній, військовій та інших сферах. Перевага виробників інформаційних технологій над іншими учасниками ринку полягає у створенні нематеріальних продуктів, які здатні ефективно налагоджувати та зміцнювати господарські взаємов'язки, швидко змінювати суспільні цінності та правила людського життя. Відтак розвиток інформаційного суспільства має виражені риси як здатність забезпечувати нову якість життя, пришвидшувати економічний розвиток держави, посилювати комунікацію та інформаційну взаємодію людей.

Очевидно, що ІТ-сектор створює позитивний соціально-економічний та інтелектуально-духовний ефект. Це засвідчується наступними характеристиками: 1) пришвидшення руху інформаційних потоків, що поєднує між собою осіб на різні відстані, незалежно від національності; 2) удосконалення способів збору, обробки, зберігання та передачі інформації; 3) забезпечення розвитку різних сфер людської діяльності через організацію доступу до інформаційних баз даних; 4) зниження інформаційної нерівності на різних рівнях суспільних відносин; 5) запровадження нових форм зайнятості населення, особливо в інтелектуально орієнтованих типах робіт; 6) посилення персональних і корпоративних контактів, що особливо важливо в глобальному масштабі; 7) забезпечення участі нації у формуванні нових трансдержавних і транснаціональних спільнот. Таким чином інформаційні технології є важливим чинником формування нової соціальної структури та впровадження нових моделей організації і контролю суспільства, розвитку нових якостей людського життя.

Багатомірний характер інформаційно-технологічної сфери сучасного суспільства підтверджує

важливість формування та ефективного використання соціально-культурного потенціалу, який вдало поєднує науково-освітню, політико-адміністративну, медійно-комунікаційну, військову, медичну та інші вкрай важливі сфери людського розвитку. Відтак поняття “інформаційне суспільство” розглядають як якісну характеристику суспільних трансформацій, поширення невиробничих способів розвитку, зміни інформаційних потоків, групових та індивідуальних ідентичностей [4, с. 5].

Досвід розвинених країн підтверджує значні переваги в контексті забезпечення розвитку ІТ-сектору застосування доктринального підходу, що дозволяє відслідковувати та раціонально контролювати спричинені інформаційними технологіями суспільні зміни. Даний підхід пов'язують із системою правил, норм, принципів, методів, які виступають концептуальною основою формування економічно стабільного та соціально відповідального суспільства. Безсумнівно, що кожне суспільство визначає власні напрями соціально-економічного розвитку, у тому числі й стосовно застосування інформаційних технологій, але існують базові основи людського життя, які не змінюються. Сучасні трансформації у світовій економіці засвідчують необхідність формування саме доктрини інформаційного суспільства, ціннісними орієнтирами якої є: забезпечення достатнього рівня конкурентоспроможності економіки в рамках максимального залучення людей у сферу високоінтелектуальної праці; підвищення рівня якості людського життя через забезпечення вільного доступу до інформації, знань, освіти поряд із розширенням можливостей працевлаштування, посиленням соціального захисту; становлення демократичного суспільства, в якому гарантуються та

дотримуються конституційні права громадян. Таким чином у розвинених країнах ІТ-сектор розглядають як потужний соціогуманітарний чинник, що акти-візує дедалі глибші трансформації у повсякденному житті людей та суспільства.

Щодо розвитку інформаційного суспільства в Україні варто виділити слабкість чинника цифрової конкурентоспроможності. У 2018 р. індекс цифрової конкурентоспроможності України за даними Між-народного інституту управлінського розвитку склав 51,3 (максимальне значення - 100,0), що відповідає 58 місцю з 63 країн. Зокрема, серед країн Європи, Близького Сходу та Африки, що включені у рейтинг, наша держава посіла 38 місце з 38 країн (табл. 1).

В контексті формування та розвитку знань у сфері цифровізації Україна у 2018 р. посіла низькі позиції стосовно існування таланту (55 місце) та проведення науково-дослідної роботи (40 місце). Упродовж 2014-2018 рр. низькі рейтингові позиції Україна посідала за напрямками технологічної конкурентоспроможності та готовності до майбутньої цифровізації. Зокрема, у 2018 р. за рівнем ІТ-інтеграції та наявністю капіталу для розвитку технологій – 61 місце, розвитком технологічної інфраструктури – 57 місце, якістю нормативно-правової бази розвитку технологій – 54 місце. Також в Україні сформувалося низьке адаптивне ставлення до цифрових технологій (53 місце).

Розвиток ІТ-індустрії у світовій економіці вже давно став головним джерелом зростання та зміцнення конкурентоспроможності господарства держави. Зокрема, наявність у регіонах інформаційно-комунікаційних потужностей підтверджується активним збільшенням кількості суб'єктів ІТ-бізнесу та нарощуванням експортного ІТ-потенціалу.

Таблиця 1

Місце України у рейтингу цифрової конкурентоспроможності Міжнародного інституту управлінського розвитку в 2014-2018 рр.
(складено за [9])

Показники	Роки					Абсолютні відхилення, ±	
	2014 (60 країн)	2015 (61 країна)	2016 (61 країна)	2017 (63 країни)	2018 (63 країни)	2018 / 2014	2018 / 2017
Індекс цифрової конкурентоспроможності	50	59	59	60	58	↓8	↑2
<i>Знання</i>	29	40	44	45	39	↓10	↑6
Талант	46	55	58	57	55	↓9	↑2
Навчання та освіта	4	15	20	26	22	↓18	↑4
Науково-дослідна робота	42	39	45	45	40	↑2	↑5
<i>Технології</i>	58	60	60	62	61	↓3	↑1
Нормативно-правова база	47	55	55	56	54	↓7	↑2
Капітал	56	60	60	62	61	↓5	↑1
Технологічна інфраструктура	58	60	58	60	57	↑1	↑3
<i>Готовність до майбутнього</i>	58	61	61	61	61	↓3	-
Адаптивне ставлення	58	60	60	58	53	↓5	↑5
Ділова активність	42	58	59	56	53	↓11	↑3
ІТ-інтеграція	58	61	60	60	61	↓3	↓1

Попри це, використання внутрішнього науково-технологічного потенціалу залишається малоефективним, свідченням цього є низький рівень та неефективний розподіл витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт, відсутність належної бюджетної підтримки, малі обсяги виконання наукових і науково-технічних робіт, низька практична придатність досліджень, погіршення інтелектуально-кадрового забезпечення інноваційної діяльності, старіння наукових фахівців.

Відсутність належних технологічних передумов підтверджує актуальність таких стратегічних заходів у забезпеченні формування та розвитку інформаційного суспільства: 1) пришвидшення розробки та впровадження сучасних конкурентоспроможних інформаційних технологій в усі сфери суспільно-побутового життя, зокрема в діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування; 2) забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності населення, орієнтоване на використання сучасних інформаційних технологій у формуванні всебічно розвиненої особистості; 3) розвиток національної інформаційно-комунікаційної інфраструктури та забезпечення її інтеграції зі світовою інфраструктурою; 4) державна підтримка функціонування та розвитку системи електронного урядування у секторах торговельних та індивідуальних (споживчих) послуг; 5) налагодження загальнодержавної інформаційно-консультаційної підтримки у соціально-орієнтованих секторах економіки (освіті, охороні здоров'я, культури та спорту); 6) вдосконалення системи інституційно-організаційних відносин між органами державного управління (центральними, регіональними і місцевими) та громадянами (фізичними та юридичними особами) з використанням інформаційних технологій; 7) розвиток інформаційно-комунікаційних галузево-регіональних відносин, що стимулює розроблення та впровадження підприємницьких інноваційних ініціатив; 8) забезпечення захисту інформаційних прав громадян із дотримання принципів демократії та мінімізації ризику "інформаційної нерівності"; 9) удосконалення законодавства з регулювання інформаційно-комунікаційних відносин, що включає розробку Інформаційного кодексу України, галузево-секторальних програм розвитку інформаційного простору, навчальних програм з підготовки спеціалістів у сфері інформаційних технологій; 10) підвищення рівня інформаційної безпеки в умовах використання прогресивних інформаційних технологій.

Так, стимулює розвиток інформаційного суспільства та ринкових відносин у державі створення локальних державно-приватних платформ зі спільної розробки і впровадження ІТ- та програмного забезпечення. Саме завдяки активній участі в такому співробітництві та наданню підтримки центральними, регіональними і місцевими органами влади вдається подолати низку перешкод, що стримують

розвиток відносин ІТ-сектору та реального сектору економіки, а саме: нагромадження законодавчих протиріч у податковому, митному, валютному, трудовому регулюванні діяльності ІТ-компаній; відсутність дієвих механізмів захисту майнових прав інтелектуальної власності; слабкість розвитку внутрішнього ринку праці ІТ-спеціалістів; низький рівень якості електронного державного урядування розвитку ІТ-сектору; бюрократизацію регуляторного середовища (зокрема, валютних операцій) індустрії програмної продукції.

Водночас формування інституціонального середовища реалізації моделі інформаційного суспільства має охоплювати раціональний розподіл інвестиційних ресурсів у локальні стартапи через вітчизняні венчурні фонди в межах вертикальної інтеграції "освіта – науково-дослідна сфера – ІТ-сектор – інноваційне підприємництво". Тут доречно передбачити умову, за якої венчурні фонди отримують 30-50 % інвестиційних коштів, а решта фінансування інноваційних проектів відбувається за їх власні кошти.

Враховуючи високий потенціал створення та супроводу програмних продуктів у вітчизняного ІТ-сектору, існує необхідність передбачення у стратегіях регіонального розвитку створення й розвитку інформаційно-комунікаційних технологічних центрів аутсорсингу. Такі центри утворюють системи субуправління програмно-технологічними роботами, підвищують конкурентоспроможність вітчизняної ІТ-індустрії, сприяють запровадженню комп'ютерних програм вітчизняними товаровиробниками та державними установами, підтримують міцні взаємозв'язки ІТ-компаній із бізнес-структурами та органами влади, дбають про збереження та попереджають еміграцію інтелектуального капіталу ІТ-сектору. Більше того, роль таких центрів лише посилюється в міру зростання негативних тенденцій на внутрішньому ІТ-ринку, зокрема тінізації програмного забезпечення, зниження ефективності комерціалізації інтелектуальної власності, погіршення купівельного попиту на вітчизняні ІТ-розробки, посилення інституційного "розриву" у внутрішній системі виробництва ІТ-продукції.

Водночас на внутрішньому ринку необхідною умовою розвитку діяльності вітчизняних суб'єктів ІТ-сектору є сформованість відповідної інфраструктури. Зокрема, актуальним є створення та функціонування проектно-консультаційних інжинірингових центрів, які надають допомогу суб'єктам господарювання у підготовці проектних телекомунікаційно-інформаційних пропозицій, проведенні наукових досліджень і техніко-економічних обстежень, виконанні інженерно-розвідувальних робіт з виробництва сучасних багатоцільових програмно-технологічних комплексів, проектуванні та конст-

рукторському опрацюванні об'єктів техніки і технології передачі інформації, проведенні науково-технічного контролю процесу інформатизації.

Посилює інфраструктурне забезпечення внутрішнього ринку створення інноваційно-технологічних парків реалізації IT-проектів. Їхніми завданнями є залучення вітчизняних та іноземних інвестицій для розвитку індустрії програмної продукції, організація підтримки та просування вітчизняного сектору інформаційних технологій на світові ринки, активізація нових форм інформаційно-технологічного співробітництва науки й виробництва [8, с. 201-242].

Функціонування внутрішнього ринку та розвитку інформаційного суспільства вимагає створення локальних інтегрованих систем, зокрема у вигляді мережі науково-дослідних та IT-кластерів. Діяльність таких об'єднань передбачатиме проведення фундаментальних і прикладних досліджень, спрямованих на розвиток та функціонування національного інформаційно-комунікаційного простору; дослідно-конструкторську розробку та розширення сфер впровадження новітніх інформаційних і телекомунікаційних технологій, засобів і матеріалів; створення виробничої програмно-технічної та телекомунікаційно-інформаційної інфраструктури; організацію наукомісткого виробництва, що об'єднуватиме в інноваційно-технологічний ланцюг усі можливі інформаційні ресурси. Водночас функціонування таких кластерів повинно активно підтримуватися органами державної регіональної влади, які у стратегічних документах визначатимуть механізми бюджетно-грантової та фіскальної підтримки, стимулювання венчурного фінансування дослідно-конструкторських робіт, розвитку відповідних інтеграційних взаємозв'язків.

Як один з ефективних інструментів стимулювання інноваційних проектів в індустрії програмної продукції слід розглядати реалізацію державних замовлень на їх розроблення і впровадження. Водночас для повного їх виконання мають існувати певні передумови, зокрема повинна зберігатися стабільність, прозорість та прогнозованість суб'єктів господарювання в IT-секторі, сформуватися система стимулювання вітчизняного ринку програмних продуктів, а також необхідні реформи в системі освіти відповідно до сучасних вимог IT-ринку, осучаснення вітчизняної телекомунікаційно-інформаційної інфраструктури, забезпечення дієвого захисту від безпідставного втручання органів державної влади у діяльність суб'єктів IT-індустрії.

Як уже зазначалося, реалізація інноваційного потенціалу розвитку вітчизняного IT-сектору стимулюється відсутністю системного розроблення IT-технологій, яке спричинює утворення в реальному секторі економіки "пастки сировинного IT-аутсорсингу". Тому існує необхідність створення

інтегрованих підприємницьких систем, що здатні забезпечити замкнутий цикл виробництва IT-продукції (послуг) – від генерування ідей до їх комерціалізації на внутрішньому ринку. Йдеться про розробку, створення й виробництво систем, приладів і носіїв збереження, накопичення, тиражування інформації та доступу до неї. У таких інтегрованих системах забезпечується високий рівень захисту, використання та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, впроваджуються мотиваційні та соціально-психологічні механізми детінізації оплати праці IT-фахівців, створюються за міжнародними стандартами виробничі умови для проведення прикладних досліджень та конструкторсько-технологічних робіт [10, с. 13-17; 11, с. 52-60].

Виходячи зі стану внутрішнього ринку та тенденцій інформаційного суспільства, у перспективі реалізація потенціалу IT-сектору в Україні повинна відбуватися в контексті інфраструктурного, інвестиційно-інноваційного, економічно-ресурсного, організаційно-економічного, інституційно-проектного, матеріально-технічного напрямів, згідно яких необхідно визначитися з набором стратегічних цілей та заходів (рис. 1).

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Ефективність реалізації потенціалу IT-сектору в контексті структурних змін економіки України зумовлена рівнями фінансово-інвестиційного забезпечення наукових та науково-технічних робіт, бюджетно-податкового стимулювання підприємницької активності у проведенні НДДКР, сприятливості інвестиційних умов під час створення та використання науково-технічних розробок, комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, збереження інтелектуального капіталу.

Отримані результати підтверджують високу актуальність у подальших наукових дослідженнях розглядати завдання державної політики щодо: розвитку сучасної дослідницької бази та інфраструктури передачі IT-продуктів; створення центрів комерціалізації інновацій, впровадження IT-продуктів в систему управління регіональним та муніципальним розвитком; розвитку сфери "економіки знань", широкого впровадження IT-продуктів у процеси взаємодії влади, населення та бізнесу; посилення підтримки кращих наукових шкіл та дослідницьких колективів, їх інноваційних ініціатив на етапі виготовлення й виведення на ринок готової IT-продукції (послуг). Варто відмітити, що при реалізації державної політики економічного розвитку такі аспекти необхідно враховувати з ціллю подальшого підвищення ефективності всіх застосованих інструментів та засобів інвестиційно-інноваційного характеру.

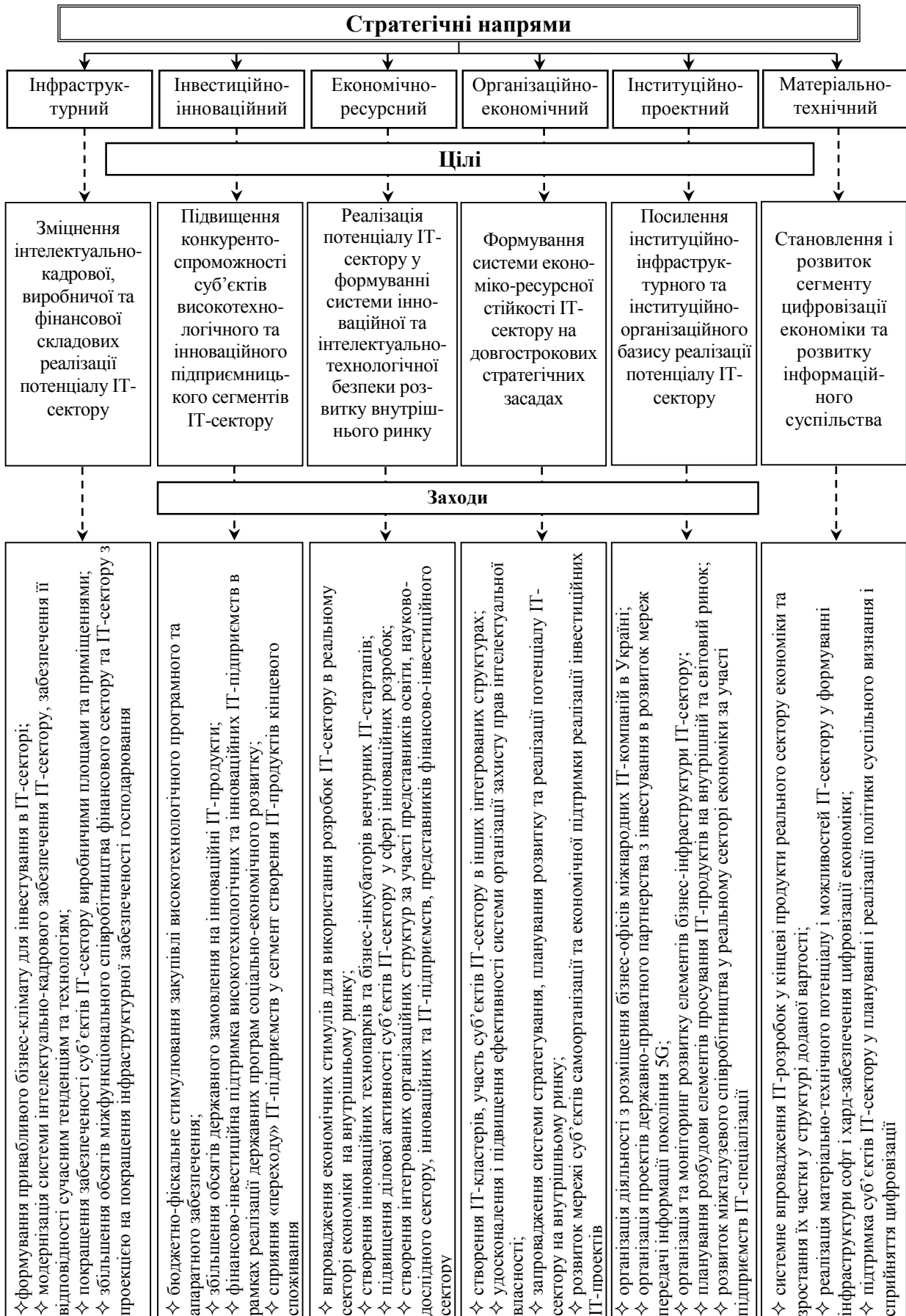

Рис. 1. Стратегічні напрями, цілі та заходи державної політики реалізації потенціалу ІТ-сектору економіки України (складено за [1, с. 11-12; 2, с. 161-172; 6, с. 20-29])

ЛІТЕРАТУРА

REFERENCES

1. Васильців В. Г. Організаційно-економічний механізм зміцнення економічної безпеки сектору інформаційних технологій : автореф. дис... канд. екон. наук / В. Г. Васильців. – Львів : НІСД, 2018. – 23 с.
2. Васильців Т. Г. Характеристики функціональних складових економічної безпеки сектору інформаційно-комунікаційних технологій України / Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак, В. Г. Васильців // Економічний дискурс. – 2017. – Вип. 1. – С. 161-172.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості : аналіт. доп. / Д. В. Дубов, О. А. Ожеван, С. Л. Гнатюк. – К. : НІСД, 2010. – 29 с.
5. Куцик В. І. Моделювання конкурентних позицій підприємств реального сектора економіки на внутрішньому ринку / В. І. Куцик, Р. Л. Лупак // Бізнес-Інформ. – 2017. – № 12. – С. 244-249.
6. Лупак Р. Л. Державна політика управління безпекою розвитку внутрішнього ринку із застосуванням інструменту імпортозаміщення / Р. Л. Лупак // Економічний форум. – 2017. – № 4. – С. 20-29.
7. Орлик І. О. Механізми та засоби активізації інноваційного розвитку підприємств роздрібною торгівлю / І. О. Орлик, Т. Г. Васильців, С. А. Рудик // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2016. – № 1. – С. 102-109.
8. Теоретико-методичні засади та прикладні механізми державного регулювання розвитку внутрішньої торгівлі : монографія / [за ред. Куцика П. О., Васильціва Т. Г.] – Львів : В-во "Растр-7", 2016. – 379 с.
9. International Institute for Management Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.imd.org>.
10. Vasylytsiv T. Assessment of the level of penetration of import dependence in the context of the import substitution policy in Ukraine / Vasylytsiv T., Lupak R., Osadchuk Y. // Економічний часопис-XXI. – 2017. – № 167 (9-10). – С. 13-17.
11. Vasylytsiv T. H. Justification of strategic priorities of state structural policy of import substitution in Ukraine / T. H. Vasylytsiv, R. L. Lupak // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 1. – С. 52-60.
1. Vasylytsiv, V. H. (2018), Orhanizatsiyno-ekonomichnyy mekhanizm zmitsnennya ekonomichnoyi bezpeky sektoru informatsiynykh tekhnolohiy. Ph.D. Thesis, NISD, 2018.
2. Vasylytsiv, T. H., Lupak, R. L. and Vasylytsiv, V. H. (2017), Kharakterystyky funktsional'nykh skladovykh ekonomichnoyi bezpeky sektoru informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy Ukrainy, Ekonomichnyy diskurs, 1, 161-172.
3. Derzhavna sluzhba statystky Ukrayiny, available at : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Dubov, D. V., Ozhevan, O. A. and Hnatyuk, S. L. (2010), Informatsiyne suspil'stvo v Ukrayini: hlobal'ni vyklyky ta natsional'ni mozhlyvosti : analit. dop., NISD, K., 29 s.
5. Kutsyk, V. I. and Lupak, R. L. (2017), Modelyuvannya konkurentnykh pozytsiy pidpryyemstv real'noho sektora ekonomiky na vnutrishnomu rynku, Biznes-Inform, 12, 244-249.
6. Lupak, R. L. (2017), Derzhavna polityka upravlinnya bezpekoyu rozvytku vnutrishnoho rynku iz zastosuvannyam instrumentu importozamishchennya, Ekonomichnyy forum, 4, 20-29.
7. Orlyk, I. O., Vasylytsiv, T. H. and Rudyk, S. A. (2016), Mekhanizmy ta zasoby aktyvizatsiyi innovatsiynoho rozvytku pidpryyemstv rozdrubnoyi torhivli, Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu. Ekonomichni nauky, 1, 102-109.
8. Kutsyk, P. O. and Vasylytsiv, T. H. (2016), Teoretyko-metodychni zasady ta prykladni mekhanizmy derzhavnogo rehulyuvannya rozvytku vnutrishnoyi torhivli, Vyd-vo "Raster-7", 379 s.
9. International Institute for Management Development available at : <https://www.imd.org>.
10. Vasylytsiv T., Lupak R. and Osadchuk Y. (2017), Assessment of the level of penetration of import dependence in the context of the import substitution policy in Ukraine, Ekonomichnyj chasopys-XXI, 167 (9-10), 13-17.
11. Vasylytsiv T. H., Lupak R. L. (2016), Justification of strategic priorities of state structural policy of import substitution in Ukraine, Aktual'ni problemy ekonomiky, 1, 52-60.